

МИТРОФАНОВА А.О, ст. гр. МО-12 м
Наук. кер.: Гайдай І.Ю, к.е.н., доц.
Автомобільно-дорожній інститут ДонНТУ,
м. Горлівка

НЕОБХІДНІСТЬ АКТИВІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ВУГЛЕДОБУВНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

Розглянуто необхідність та напрямки активізації інноваційного розвитку вугледобувних підприємств України для забезпечення сталого функціонування вугільної галузі.

Постановка проблеми. Вугільна промисловість України як базова галузь, що формує засади енергетичної безпеки національної економіки, протягом останніх десятиліть перебуває у в складному економічному та соціальному становищі. Більшість вугільних шахт випускають продукцію, яка поступається своєю якістю закордонним аналогам. Не витримуючи конкуренції на вітчизняному та світових ринках, багато шахт припиняють свою діяльність. Для ефективного та сталого функціонування вугільної промисловості потрібні її технічне переоснащення та упровадження ефективних інновацій.

Мета дослідження. Визначення необхідності активізації інноваційного розвитку вугледобувних підприємств України, розробка відповідних заходів на рівні підприємства, галузі, держави.

Основна частина. Вугільна промисловість в Україні працює за старими, неефективними технологіями та вкрай слабо використовує досягнення науки та техніки. Майже 96% шахт останніх 20 років працюють без належної реконструкції, виробнича потужність за цей період зменшилася в 2,5 рази та використовується лише на 75% [1].

Аналіз правової бази, яка регулює діяльність вугільної галузі, свідчить про вкрай низьку регламентованість інноваційного розвитку вугледобувних підприємств України. В чинних правових документах немає положень щодо формування, становлення та розвитку інноваційної політики вугледобувних підприємств, необхідної правової бази для створення та впровадження інноваційних технологій, організації процесу інноваційного розвитку, відповідної підготовки персоналу підприємств та управлінських кадрів [2].

Активізація реконструкції шахт здебільшого пов'язана з крупними аваріями та значними втратами людського потенціалу. Українські шахти вважаються одними з найнебезпечніших шахтам у світі. За останні 2 роки Україна стала "лідером" за цим показником, випередивши Китай. На 1 млн тонн видобутого вугілля в Україні припадає 3-4 загиблих шахтарі, у Китаї - 1,96, у Російській Федерації - 1,88 [3].

Успішна інноваційна політика у вугільній промисловості неможлива

без подолання ризиків втрати життя та здоров'я на виробництві. Шахтарі є фактично заручниками незадовільних умов праці, низького технічного оснащення шахт, недостатньої дії системи управління охороною праці.

Через небезпечні для здоров'я та життя умови праці, невисокий рівень заробітної плати та низький рівень інноваційного розвитку шахтарська праця не є привабливою для молоді. За 2008-2009 роки галузь залишило 17 тис. робітників. Загрозовою також є вікова структура персоналу. На підземних роботах пенсіонери складають 46,2%, а на поверхні - 30,8% [3]. Тому основою інноваційного розвитку має стати постійне залучення молодих, творчих та перспективних робітників, які готові та спроможні ефективно працювати, сприяти розвитку підприємства та постійно навчатись, підвищувати кваліфікацію.

Причини, які обумовлюють низький рівень інноваційного розвитку, також пов'язані з недоліками управління вугільною галуззю та її підприємствами. Мотивація управлінців до інноваційного розвитку вкрай низька. З одного боку, складність інноваційного розвитку обумовлена особливостями вуглевидобутку в підземних умовах, з іншого - постійна зміна керівних кадрів на галузевому та виробничому рівнях без застосування відповідальності за порушення виробничих та соціальних показників є антистимулами інновацій.

Проблема інноваційного розвитку сьогодні стоїть дуже гостро для вугільної промисловості. Умови для розвитку вугільних підприємств (зокрема, залучення інвестицій, впровадження новітніх технологій вуглевидобутку, підвищення рівня безпеки праці, соціальні гарантії для працівників тощо) не можуть бути створені без відповідної підтримки на галузевому та державному рівні. Для активізації інноваційного розвитку вугледобувних підприємств України необхідно:

1. На державному рівні:

- забезпечити в повному обсязі реалізацію чинного законодавства України з інноваційного розвитку та інноваційної діяльності;

- внести зміни та доповнення до чинних правових документів та підзаконних актів (концепцій, стратегій, програм, планів тощо), які стосуються розвитку та діяльності вугільної галузі щодо стратегій інноваційного розвитку та механізмів їх впровадження;

- забезпечити застосування кращого закордонного досвіду для формування ефективної інноваційної політики на вугледобувних підприємствах;

- створити умови для покращення інвестиційного клімату України, залучати прямі іноземні інвестиції для інноваційного розвитку вугледобувних підприємств;

- розробити та впровадити систему податкових пільг, а також пільгових кредитів для забезпечення інноваційного розвитку вугледобувних підприємств;

- створити позабюджетні фінансові фонди для допомоги вугледобувним підприємствам для здійснення інноваційної діяльності.

2. На галузевому рівні:

- створити відповідні структури зі сприяння впровадженню пріоритетів інноваційного розвитку у вугільній галузі;

- розробити галузеву стратегію підтримки та розвитку наукових установ, дослідження яких мають бути покладені в інноваційну політику вугільної галузі.

3. На рівні вугільних підприємств:

- у перспективних планах виділити пріоритетні напрями інноваційного розвитку;

- посилити відповідальності керівного персоналу, забезпечити його готовність та спроможність до реалізації нововведень;

- удосконалити систему управління персоналом та трудову мотивацію з метою стимулювання інноваційної активності щодо висунення творчих ідей, розробку технологій, удосконалення конструкцій тощо;

- підвищувати рівень корпоративної культури для запобігання опіру змінам під час освоєння нововведень.

Висновки. Отже, для ефективного функціонування та розвитку вітчизняної вугільної промисловості потрібна реалізація заходів на рівні держави, підприємства, галузі. Це забезпечить впровадження нових технологій, кращого закордонного досвіду, ефективного використання інноваційного та трудового потенціалу працівників, розробку нових родовищ, удосконалення управління людськими, виробничими та природними ресурсами.

Бібліографічний список

1. Горбулин В. Украине нужна новая промышленная политика, которая бы отвечала национальным интересам / В. Горбулин // Зеркало недели. - 2010. - №1 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.zn.ua>.

2. Постанова Кабінету Міністрів України "Про затвердження Положення про Міністерство вугільної промисловості України" від 2.11.2006 р. №1527 // Офіційний вісник України. - 2006. - №44. – Ст. 2952.

3. Состояние угольной отрасли вызывает серьезные опасения // Шахтёр Украины. - 2010. - №23. - С. 6.